

IN BERAAD

In de Vlaamse Onderwijsraad overleggen vertegenwoordigers uit het hele onderwijs-landschap en van de sociaal-economische en sociaal-culturele organisaties over het onderwijs- en vormingsbeleid. Op basis daarvan geeft de Vlor adviezen aan de Vlaamse minister bevoegd voor onderwijs en vorming en aan het Vlaams Parlement.

oktober
2019

Basisgids over visies op onderwijs

Iedereen heeft wel een mening over onderwijs, maar hoe kunnen we in die veelheid van meningen en standpunten onze weg vinden? De Vlor bracht in september het boek 'Spots op onderwijs' uit waarin wetenschappers uit verschillende disciplines aan het woord komen. Zij laten elk hun 'spot op onderwijs' schijnen en geven diepgang en onderbouwing aan het maatschappelijk debat. Het boek helpt om de complexiteit van onderwijs te vatten en biedt op een wetenschappelijk onderbouwde manier inspiratie om huidige, maar ook toekomstige vraagstukken vanuit verschillende invalshoeken te bekijken.

Debat onderbouwen

Het maatschappelijk debat over onderwijs woedt momenteel hevig. Zo spreekt iedereen over ambitie, excellentie, kwaliteit,... maar welke invulling geven we aan deze termen? Welke richting moet onderwijs uitgaan? Wat is 'goed' onderwijs? Discussies over vernieuwingen en hervormingen in onderwijs hangen samen met die fundamentele vragen.

De keuzes die in onderwijs gemaakt worden, zijn steeds gebaseerd op de vraag wat we de moeite waard vinden, en dus welk perspectief we innemen. Die onderliggende visies blijven meestal onderbelicht, of men beluistert enkel gelijkgezinden die de eigen ideeën onderschrijven. We merken bij leraren, schoolleiders en beleidsactoren een grote nood aan inzichten en duiding bij verschillende standpunten in maatschappelijke debatten en bij beleidsmaatregelen. Ook wetenschappers ervaren de nood om in dialoog te gaan met elkaar en met het beleid op een grondige basis.

Veelzijdigheid aan visies

Wetenschappers helpen ons om onderwijs als complexe werkelijkheid te vatten, te evalueren, te contextualiseren en ook te nuanceren. Ze hanteren verschillende perspectieven om naar onderwijs te kijken en over onderwijs te spreken.

Afhankelijk van hun perspectief, werpen ze een ander licht, een andere spot op de werkelijkheid en gaan ze in op enkele prangende kwesties die binnen en buiten de schoolmuren leven.

Wetenschappers uit heel verschillende disciplines – pedagogische wetenschappen, sociologie, onderwijsconomie, psychologie, antropologie,... reflecteren over drie vragen:

- Wat zijn de basiskenmerken van goed onderwijs?
- Hoe gaan we om met verschillen tussen leerlingen?
- Wat moet de toprioriteit zijn voor onderwijsbeleid?

Lees verder op p2 ➔

Het boek 'Spots op onderwijs' kost 29,99 euro en is te koop via www.vlor.be/publicaties

Eerste ontmoeting met nieuwe onderwijsminister

Op woensdag 2 oktober legde Ben Weyts in het Vlaams Parlement de eed af als minister van Onderwijs. Een delegatie van de Vlaamse Onderwijsraad overhandigde hem alvast een 'introductiepakket' waarmee de kersverse minister zich kan inwerken in het onderwijsbeleid.

➔ Vervolg pagina 1 'Basisgids over visies op onderwijs'

De oplossingen die ze suggereren, zijn afhankelijk van het perspectief dat ze innemen. Ze schijnen elk een ander licht, een andere spot op de werkelijkheid:

- **Zorg op school**
Elke Struyf, Kathleen Bodvin, Aster Van Mieghem en Karine Verschuere
- **Van leerling tot burger: identiteit in het onderwijs**
Noel Clycq en Imane Kostet
- **In het belang van de leerlingen**
Bieke De Fraine
- **De verdeling en aanwending van de middelen: efficiënt, rechtvaardig en verantwoordbaar?**
Kristof De Witte en Erwin Ooghe
- **Pleidooi voor meer cognitieve ambitie**
Wouter Duyck
- **Wees aandachtig!**
Ilse Geerinck
- **'In den beginne was er de relatie'. Over het belang van kwaliteitsvolle interacties in het onderwijs**
Goedroen Juchtmans
- **Onderwijs maakt vrij**
Patrick Loobuyck
- **Fronten van een nieuwe schoolstrijd: schoolpedagogische overwegingen**
Maarten Simons en Jan Masschelein
- **Selectiemachine of sociale lift?**
Segregatie in het onderwijs tegenaan
Ides Nicaise
- **Gelijke kansen: de kleuterschool als probleem of als oplossing?**
Michel Vandebroek, Katrien Van Laere en Brecht Peleman

- **De leerling centraal, de leraar cruciaal: samen op weg naar de digitale klas van de toekomst**
Ellen Vanderhoven, Christel Verdurmen en Tammy Schellens
- **Doelgericht differentiëren vraagt om een ethisch kompas**
Wouter Smets en Katrien Struyven
- **Bouwstenen voor een ambitieus onderwijs dat doeltreffend omgaat met verschillen**
Wim Van den Broeck en Eva Staels
- **Vrijheid zonder vrijblijvendheid. Performantiemanagement van leraren als bindmiddel tussen autonomie, sturing en professionele ontwikkeling**
Jan Vanhooft en Loth Van Den Ouweland

● [Lees het verslag op www.vlor.be/activiteiten-verslagen](http://www.vlor.be/activiteiten-verslagen)

Sleutels voor effectief begrijpend lezen

Inspiratie voor een eigentijdse didactiek in het basisonderwijs

Begrijpend lezen is een heel belangrijke vaardigheid voor succes in onderwijs en voor de deelname aan de samenleving en levenslang leren. Dat is zeker zo in tijden van digitalisering waarin meer en andere geschreven bronnen op ons afkomen. Onderzoek naar begrijpend-leesprestaties in Vlaanderen leert ons echter dat de begrijpend-leesprestaties van kinderen in het basisonderwijs achteruitgaan. Bepaalde groepen van leerlingen hinken systematisch achterop.

Begrijpend-leesdidactiek met vijf sleutels

Met steun van de Vlaamse overheid liet de Vlor uitzoeken wat er moet gebeuren opdat alle kinderen vaardige lezers worden in het onderwijs en de samenleving van de toekomst. Na een open oproep kregen onderzoekers van de KU Leuven en UGent de opdracht om de meest recente wetenschappelijke inzichten in kaart te brengen en te vertalen naar de praktijk. Het resultaat is een krachtige begrijpend-leesdidactiek met vijf didactische sleutels: functionaliteit, interactie, strategie-instructie, leesmotivatie en transfer. De onderzoekers werkten die sleutels uit en tonen hoe je ze kan toepassen op het samenspel van tekst, activiteit, lezer en socio-culturele context, dat in elke les begrijpend lezen vervat zit.

Praktijkgids

De praktijkgids *Sleutels voor effectief begrijpend lezen* bevat concrete didactische aanpakken die aan de vijf sleutels beantwoorden. Daarnaast vindt de lezer stappenplannen en scenario's die schoolteams inspireren bij het implementeren van een krachtige leesdidactiek in de klas (incl. differentiatie en evaluatie) en bij het uitstippelen van een schoolbreed leesbeleid. Ook komen heel wat bronnen van rijk tekstmateriaal aan bod.

Wetenschappelijk rapport

Voor wie meer wil weten of verdieping nodig heeft om klaspraktijken te duiden en te ondersteunen, is een meer uitgebreid wetenschappelijk rapport beschikbaar. Pedagogische begeleiders, lerarenop-leiders, directies, nascholers, didactici,... vinden er meer informatie over de theoretische achtergronden en de onderzoeksresultaten (incl. een veldbevraging). Het rapport bevat ook een luik over breed evalueren van begrijpend lezen. De onderzoekers doen aanbevelingen voor de verschillende actoren: ontwikkelaars en begeleiders, leraren, onderzoek en beleid.

● [Beide publicaties kan je gratis downloaden via www.vlor.be/publicaties](http://www.vlor.be/publicaties)

13 scholen nemen deel aan InnoVET

Leraren arbeidsmarktgerichte opleidingen professionaliseren via technologische innovatie

In het kader van het InnoVET-project konden scholen uit het technisch- en beroepssecundair onderwijs afgelopen schooljaar voorstellen indienen voor technologische innovatie. Met behulp van een RTC-coördinator of op eigen kracht konden zij tussen 15 april en 15 juni 2019 een projectvoorstel opstellen.

Uit de 22 voorstellen die werden ingediend, selecteerde een beoordelingscommissie 13 innovatieve trajecten die gedurende dit schooljaar werkmiddelen zullen ontvangen om hun projecten te realiseren. Het gaat om zeer uiteenlopende projecten, gaande van de ontwikkeling van e-learning en videoteaching modules, over lesgeven met 3D-visualisatie tot en met de creatie van een heus aquarium als testcase voor een alternatieve manier van voedselproductie. Ook het beoogde doelpubliek van de projecten is zeer gevarieerd, maar allen streven ze hetzelfde doel na: kwaliteitsvolle innovatie en professionele verdieping binnenbrengen in hun scholen. Uit alle projecten spreekt een sterke gedrevenheid en groot enthousiasme van de trekkende onderwijsprofessionals in samenspraak met hun externe partners, gaande van sectoren over privébedrijven tot hoger onderwijs.

Nu het project definitief uit de startblokken is geschoten, zal de Vlor als projectcoördinator op zoek gaan naar generieke knelpunten en succesfactoren die de projecten blootleggen. Er wordt ook bekeken hoe de output van leermiddelen, -producten en -processen op een laagdrempelige manier kan worden gedeeld met geïnteresseerden. Innovatief onderwijs betekent immers niet dat de scholen het warm water blijven uitvinden, maar leren van elkaar en zo de expertise van hun lerarenteam versterken.

● [InnoVET staat voor innovatieve opleidingen in Vocational Education and Training \(VET\). Meer informatie over o.m. de geselecteerde projecten op www.vlor.be/innovet](http://www.vlor.be/innovet)

foto: Bram Peninckx

Krijtlijnen voor een nieuw STEM-actieplan

STEM is op korte tijd een begrip geworden binnen en buiten onderwijs. Maar niet iedereen verstaat onder STEM hetzelfde en dat leidt soms tot een wildgroei aan initiatieven. De Vlor deed daarom een poging om de chronologie van de recente STEM-initiatieven en de initiatiefnemers te verduidelijken.

Hoewel een evaluatie van het STEM-actieplan pas voorzien is in 2020, vindt de Vlor het belangrijk zijn visie nu al mee te geven zodat een nieuwe Vlaamse Regering ermee aan de slag kan. Met het zicht op het aflopen van het huidige STEM-actieplan 2012-2020 is het immers belangrijk om vanuit een onderwijsperspectief na te denken over de krijtlijnen en prioriteiten van een nieuw STEM-actieplan.

● [Lees het advies over de krijtlijnen voor een STEM-actieplan 2020-2030 \(27/06/2019\) op www.vlor.be/adviezen](http://www.vlor.be/adviezen)

Continuïteit voor jonge nieuwkomers op school

Elk kind, elke jongere, ongeacht zijn afkomst, heeft recht op kwaliteitsvol onderwijs. Dat geldt dus ook voor kinderen van nieuwkomers. Maar dat is moeilijk als ze meermaals van school moeten veranderen als gevolg van gedwongen verhuizingen. Daarom roept de Vlor de nieuwe Vlaamse en federale regering op om die kinderen en jongeren per definitie als kwetsbaar te beschouwen, zodat ze snel in een stabiele, lokale context terecht komen. Dan kunnen ze zoveel mogelijk in dezelfde school blijven bij overgangen in hun asielprocedure. Opvang in een lokale context biedt ook meer mogelijkheden op vlak van integrale begeleiding en netwerkvorming.

● [Lees het advies over de continuïteit in schoolloopbanen van jonge nieuwkomers \(27/6/2019\) op www.vlor.be/adviezen](http://www.vlor.be/adviezen)

De toekomst van leren en werken

Bij de invoering van duaal leren werd vooropgesteld dat het stelsel van leren en werken zou inkantelen in duaal leren. Op het einde van vorige legislatuur vroeg onderwijsminister Hilde Crevits de Vlor om advies over de omzettingkalender daarvoor.

De Vlor schaarft zich achter duaal leren en wil dat het alle kansen krijgt om uit te groeien tot een sterke leerweg. Maar de doelgroep van leren en werken vindt niet zomaar zijn plaats in dat stelsel van duaal leren. Die jongeren hebben nood aan maatwerk en extra ondersteuning. De centra voor deeltijds onderwijs hebben daar de mogelijkheden en de expertise voor. Dat mag niet verloren gaan, want er is geen alternatief voor die jongeren. De Vlor gaat graag in dialoog met de nieuwe minister over hoe alle leerlingen in de toekomst het meest gepaste onderwijsaanbod kunnen krijgen.

foto: Jana Vos

Lees verder op p4 ➔

Door de uitdoving van leren en werken houden ook het persoonlijk ontwikkelingstraject, het voortraject en het brugproject op te bestaan. Voor de leerlingen uit een van deze drie fasen, werd de aanloopfase uitgewerkt en werden de naadloos flexibele trajecten (NAFT) uitgebreid. De aanbieders van die trajecten leggen echter beperkingen op, zoals de voorwaarde dat de afstand tot een duaal traject niet te groot mag zijn om toegelaten te worden tot de aanloopfase. Daardoor dreigt de groep van jongeren waarvoor geen alternatief is, nog groter te worden. De Vlor vraagt de overheid om daar dringend naar te kijken.

● Lees het advies over de toekomst van leren en werken (10/10/2019) op www.vlor.be/adviezen

Scholen van de toekomst: kwalitatief onderwijs in een veranderende context

Samen met het Vlaams Werkgeversplatform deed de Vlor een oproep aan de nieuwe Vlaamse regering om het project 'School of the future' te steunen. In een school van de toekomst worden leerlingen optimaal voorbereid op het leven en op werken. Ook teamwork en netwerken staan in zo'n school centraal, wat tot een grotere tevredenheid bij de leerkrachten leidt. Bedrijven kunnen daardoor de juiste profielen aantrekken met de zin om levenslang te leren.

Bedoeling is dat in het schooljaar 2020-2021 een 10 à 15-tal proefscholen aan de slag kunnen gaan die vernieuwend werken en andere scholen inspireren. Het Werkgeversplatform en de Vlor vroegen de nieuwe Vlaamse regering om zich achter het project te scharen en om een kader te scheppen om dat nieuwe onderwijsconcept te testen. Later dit schooljaar volgt een oproep naar geïnteresseerde scholen.

● Lees meer over het project op www.vlor.be/scholenvandetoekomst

Terugblik op de volledige regeerperiode Jaarverslag 2018-2019

In september publiceerde de Vlor zijn jaarverslag van het laatste werkjaar van de legislatuur van onderwijsminister Hilde Crevits (2018-2019). Deze editie van het jaarverslag beschrijft niet alleen de activiteiten van de Vlor van dat laatste werkjaar, maar maakt tegelijk een korte terugblik op de hele legislatuur. U vindt er een overzicht van het Vlorwerk aan de hand van de zes strategische doelen van de beleidsnota Onderwijs 2014-2019:

- 'Talenten van elke lerende ten volle ontwikkelen'
- 'Voldoende, deskundig en gemotiveerd onderwijspersoneel garanderen'
- 'Onderwijsinstellingen versterken'
- 'Werk maken van een Masterplan Scholenbouw'
- 'Topkwaliteit realiseren'
- 'Aandacht voor transversaal beleid'

● Lees het jaarverslag op www.vlor.be/jaarverslag

foto: Piet De Craecker

VLOR | vlaamse onderwijsraad

Koning Albert II-laan 37
1030 Brussel
www.vlor.be

↓
Blijf op de hoogte van recente adviezen
Schrijf je in op de digitale nieuwsbrief van de Vlor op www.vlor.be

Volg de Vlor

twitter

@Vlor1

facebook

Vlaamse Onderwijsraad